

УДК 811.161.2'243'42:821.161.2-1.09]:378.02.016

МОВНИЙ ОБРАЗ НЕБА В ПОЕЗІЇ ЛІНИ КОСТЕНКО: ПОГЛЯД КРІЗЬ ПРИЗМУ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Зоряна Мацюк

*Львівський національний університет імені Івана Франка
кафедра українського прикладного мовознавства
вул. Університетська, 1, кімн. 233, 79001, Львів, Україна
тел.: 032 239 43 55
ел. пошта: sora.km@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-5399-004>*

Досліджено проблему використання текстів художньої літератури в практичному курсі української мови як іноземної. Відзначено, що теоретичним підґрунтям використання художнього тексту в процесі навчання мови як іноземної залишається незмінний діалектичний зв'язок мови і літератури. Художній текст є поштовхом до обміну враженнями і стимулює розвиток навичок мовленнєвої діяльності в процесі навчання іноземної мови.

Зауважено загальнорозвивальне значення художньої літератури, яке виявляється через вплив на почуття та емоції, розвиток асоціативного мислення, творчих здібностей, формування естетичного смаку людини. Саме цей чинник визнано визначальним у виборі об'єкта дослідження – мовний образ *неба* в поетичних творах Ліни Костенко.

Глибина світосприйняття і висота поетичної натури поетеси творять неповторний світ символів і значень, які потрібно допомогти «розшифрувати» іноземному слухачеві. Поетичний талант Ліни Костенко можна представити палітрою слів та образів. Закорінені в загальнолюдські цінності, образи поетичних творів Ліни Костенко незмінно вражають, захоплюють і змушують поринати в найвіддаленіші закутки людської душі, в таємницю українського слова. Елементами творчості Ліни Костенко є численні мікробрази (*ліс, сонце, вода / ріка, степ, пустеля, поле, дорога, дерева, вогонь, вежа, храм*). Образ *неба* є ключовим у багатьох поетичних текстах Ліни Костенко. Розкрито символічний зміст образу *небо* – прекрасний духовний світ матері, щастя, мрії, працелюбність, кохання, духовне піднесення, оселя безсмертної душі, еталон одвічної боротьби добра і зла, високості і суєтності, геніальності і бездарності. Мовний образ *неба* представлено в дихотоміях *небо – стеля, небо – дно, небо – потоплений дзвін, небо – земля*, а також увиразнено аналізом неповторних метафор та епітетів.

Ключові слова: художній текст, мовний образ, символічний зміст, лінгводидактика, українська мова як іноземна.

DOI:

Формулювання проблеми. В українській лінгводидактиці зростає увага до ролі та місця художнього тексту в процесі навчання української мови як іноземної. Актуальність проблеми використання художнього тексту дослідники пов'язують з удосконаленням методики викладання мови як іноземної [9], появою нових підходів до вивчення іноземної мови [11], зміною читацьких інтересів тощо. Теоретичним підґрунтям розв'язання цієї методичної проблеми залишається незмінний діалектичний зв'язок мови і літератури, який забезпечує ефективне використання текстів художньої літератури в курсі української мови як іноземної. Робота з художнім текстом сприяє розвитку творчої активності іноземного слухача, стає поштовхом для спілкування на різні теми, пов'язані з духовним світом людини, моральними принципами, до роздумів про сенс життя і загальнолюдські цінності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед багатьох причин, які обумовлюють звернення до художнього тексту, науковці в галузі методики викладання української мови як іноземної відзначають загальнорозвивальне значення художньої

літератури, зокрема вплив на почуття та емоції, розвиток асоціативного мислення, творчих здібностей, формування естетичного смаку [10 : 285]. Багатовимірність художнього тексту робить його невід'ємною частиною навчального процесу на всіх етапах. Однак збагнути письменницьку майстерність, глибокий філософський зміст, яскраву образність художнього твору, на думку відомої дослідниці Г. Швець, зможе іноземний слухач, який перебуває на основному і просунутому етапах, володіє основними лексичними засобами української мови, відчуває емоційне забарвлення мовних одиниць, розуміє переносне значення слова, вміє аналізувати символічні деталі, проводити спостереження над образами [12 : 180].

Аналізуючи особливості лінгвокультурної адаптації художнього тексту на заняттях з української мови як іноземної, Х. Щепанська виділяє мовний образ, інтерпретує його як поняття, яке інтегрує мовну та художню картину світу, і пропонує вчити іноземного слухача розуміти образи відповідної лінгвокультури [13].

Виокремлення раніше не з'ясованих частин загальної проблеми. Іноземні слухачі – це носії різних культур, виразники різної ментальності та світосприйняття. Залучення іноземців до читання та активного аналізу художніх текстів українських письменників допомагає збагнути культурні коди українців, порівняти українську і рідну літературу, підготуватися до емоційного сприйняття культурних реалій українців, відчувати красу і неповторність української художньої літератури, письменницький талант її творців.

Вивчення іноземної мови в контексті літератури, культури сприятиме не лише нагромадженню знань, а й допомагатиме пізнанню нових ідей, думок, стилю життя, позитивного ставлення до загальнолюдських цінностей, формуванню цілісного уявлення про світ, пізнання самого себе. Надзвичайно важливо, щоб іноземці сприймали українську літературу як джерело духовного і культурного життя людини, а також шлях до пізнання особливостей власної культури та літератури.

Формулювання цілей статті. Мета статті – дослідити особливості текстів художньої літератури як джерело образності та символічного змісту на матеріалі поезій Ліни Костенко та обґрунтувати доцільність їх використання в практичному курсі української мови як іноземної.

Виклад основного матеріалу. Поетичні твори видатної української письменниці Ліни Костенко служать унікальним навчальним матеріалом у роботі зі студентами-філологами, оскільки відзначаються оригінальністю образів та складних філософських проблем, що резонують із національною долею України.

Поетичний талант і мовна геніальність Ліни Костенко захоплюють багатьох читачів. Іноземному слухачеві поетичний талант Ліни Костенко можна представити палітрою слів та образів.

Аналізуючи мікрообрази як першоелементи, або найменші елементи, авторського стилю письменника, які втілені у слові (слово-знак, слово-символ, архетип тощо), дослідниця О. Бідюк виділяє мікрообрази творчості Ліни Костенко *ліс, сонце, вода / ріка, степ, пустеля, поле, дорога, дерева, вогонь, вежа, храм* [1].

Об'єктом нашого дослідження є образ *неба* в поетичних текстах Ліни Костенко, зібраних у книзі «Триста поезій. Вибрані вірші» [4].

На думку дослідниці Л. Кравець, *небо* є однією з основних рецепієнтних зон в українській поезії XX століття. Для його метафоризації використовували мовні знаки різних об'єктів навколишнього світу, деякі з яких мають міфологічне похо-

дження і характеризуються тривалою традицією в українській поезії, зокрема метафорична модель *стеля* → *небо* [5 : 257].

Небо є ключовим образом у поезії «Мати», який протиставляється образу *стелі*. Героїня поетичного твору «Мати» – це красуня з Катеринівки, хороша молодиця, яка не чула зроду про *Растреллі*, ходила в степ на буряки. Слова *мати* авторка у вірші не вживає, але саме про маму розповідає хтось із дітей: *Було у неї п'ятеро вже нас* [4 : 102]. Мати у всьому була звичайною молодницею: *ходила в церкву, звісно, як годиться; гладушки сушила на тину, топила піч*, крім мрії – *гарної, чудної, дивовижної*: їй хотілось, щоб у неї в хаті на *стелі* **небо** хтось намалював.

Трудівниця, дружина, красуня, молодиця – це зовнішні риси матері. Небо – це духовний внутрішній світ матері – української Мадонни. Ні роки голодні, ні часи страшні, аж *волохаті* не могли принизити, опустити її духовний світ до *буряків у степу*, тому що вранці і вночі хотіла бачити на *стелі* не *сволок*, а тільки **небо**, **небо** і зірки.

З-поміж багатьох символічних значень лексеми *небо*, на нашу думку, поетичний контекст вірша увиразнює стародавнє уявлення про те, що **небо** – це Божа Палата, тому на Небі все добре, там щастя і достаток; а **зорі** – це вікна, в які Бог дивиться на світ [3 : 388]: *Уранці глянеш – хочеться літати* [4 : 102].

Прагнення, бажання *літати* дослідники пов'язують з високістю, мрією, піднесенням, волею, незалежністю, силою [9 : 18]. Мотив польоту як духовного пориву людини перегукується із ідеєю **крила** як символу лету, духовного піднесення [3 : 315]. На думку І. Небеленчук, крилатість у поезії Ліни Костенко – це щастя, мрії, працелюбність, кохання [7 : 19]. Цей символізм найповніше виявляється у вірші «Крила»: *... крилатим ґрунту не треба. Землі немає, то буде небо. Немає поля, то буде воля. Немає пари, то будуть хмари* [4 : 320]. У вірші «Мати» подружню пару образно теж можна уявити як два крила, плече чоловіка – надійне крило: *Вночі заснеш у мужа на плечі* [4 : 102]. **Небо і бажання літати творять асоціативне гроно високих духовних поривань**, тому що «окрилена людина – духовно чиста й насажена шляхетними помислами. Вона має [...] крилаті думки й чисту душу» [2].

Цю високість і чистоту Ліна Костенко у вірші «Мати» намагається передати в образі **неба**, але: *Де б маляра такого наптити? Навколо ж орачі та сіячі* [4 : 102]. Чи можуть орачі чи сіячі – люди приземлені, які надають перевагу матеріальному над духовним, намалювати небо? *Приходив небо малювать шуряк* (швагер), але *небо* вийшло як *сіряк*. *Сірий* колір неба як природної барви хмар не сприймає материна душа. Лексема *сіряк* означає 'верхній одяг із грубого сірого сукна'. Відомо, що *сірий* колір має багато символічних значень: стабільність, твердість, печаль і меланхолія, реалізм і респектабельність; він контролює емоції, його не приймають імпульсивні натури; сіра людина навіває байдужість і смуток [6]. В українській колективній свідомості кольоронім *сірий* може мати нейтральне або негативне забарвлення, пор.: *Мило сіре, та миє біло; Сіре, як той кнур сірий товстий* [8 : 159]. Звичайно, у контексті вірша *сірий* колір має негативну конотацію: *Вона сказала: – Перестань, бо вижену. У тебе, – каже, – небо, як сіряк* [4 : 103].

Матеріальний світ уособлював також якийсь художник, який у роки голодні заходився *зробити небо за харчі*. Цей маляр намагався якнайкраще намалювати небо – для цього в нього були *пензлі боговгодні*, він натхненно малював хмари, що *вигинались зміями*, почав уже малювати *сонце племінке*, однак сягнути високості матеріної душі йому не вдалося: *Ні, ви не зумієте. Небо не таке* [4 : 103].

Мрію про небо в хаті мати пронесла крізь усе життя – *вона тим небом у тій хаті марила*, але ні звичайні малярі, ні життя, сповнене горем і бідой, не допомогли цій мрії здійснитися. Материнське щастя вимірювалося небом, яке ніхто, крім самого Бога, не мав сили і таланту створити. Життя поволі спливало, втрачало свої барви – *вицвітали писані тарелі* – і переходило у вічність, *коли над нею не було вже стелі, а тільки небо, небо і зірки...* Небо стає оселею для безсмертної душі.

Небо і стеля – два виміри людського життя, це як «зорі в калюжах» – вміння бачити в буденних речах щось незвичайне, прекрасне.

Небо – це духовні прагнення людини, які не вміщаються у природні виміри: *моя любов чолом сягала неба, а Гриць ходив ногами по землі* (роман у віршах «Маруся Чурай»).

Стеля – це межа можливостей, яку встановлює людина чи суспільство, наприклад, фразеологізм *стрибати до стелі* означає ‘найвищий ступінь радості, захоплення, урочистості’. У поезії Ліни Костенко стелі можна досягти з *ослона* ‘лавки для сидіння’, відсунувши *рогачі* ‘предмет хатнього вжитку, яким беруть і ставлять у піч або виймають з неї горщики, чавуни тощо’. Талановита творча людина сприймає стелю як тягар, кінець життєвого шляху, обмеження, яке лякає: *...а куди тепер? Уже вершина, де ж мої дороги?* [4 : 126]. Творити стелю – ‘склепіння базиліки’ майстрові від бога виявляється непросте завдання: *Вже й небо є. А стелі все нема* [4 : 126]. Немає того, хто може поцінувати його талант, тому що *юрмі* потрібна стеля. Такі митці народжуються раз на століття, вони йдуть попереду свого часу, вони формують час.

Небо як незмінне мірило моральності й чесноти, які ніколи не втрачають цінності, змальоване у вірші «Діалог у паризькому салоні»: *Немає Моцарта – ніхто не Сальєрі. – З таким талантом міг би стати Атлантом! – У нас немає неба. – Хай підпирає стелю. – Низько згинатись* [4 : 129].

У найважчі хвилини життя людина мусить мати *трохи неба* – надії, мрії, щастя: *Щасливиця, я маю трохи неба і дві сосни в туманному вікні* [4 : 277]. З реальністю пов'язують *дві сосни, дощ, птиці, туман, люди, хмари*, а душа, що *втомилась від усіх кормиг*, чекає на весну, яка *підніме келихи тюльпанів*, – *за небо вип'ю і за дві сосни!* [4 : 277].

У вірші «Я пішла як на дно» створює напругу і допомагає читачеві глибше зрозуміти суть конфлікту творчої особистості, яку обставини змушують мовчати, дихотомія образів **небо** і **дно** як місце для *обрізаного ворогом дзвона*, що впав з *німої дзвіниці*: *Я пішла як на дно. Наді мною свинцеві води. Тихі привиди верб обмивають стежку з колін... Глибина, вона що ж? – потойбічна сестра висоти* [4 : 118].

Ключовим у згаданому вірші є образ **дзвону**, який потонує. **Потоплений дзвін** – відомий у світовій літературі символ нездійснених бажань й ідеалів, символічна ідея мистецтва, що шукає красу і досконалість; порив до вищого блаженства, абсолютної гармонії буття та духу (п'єса Гергарта Гауптмана «Потоплений дзвін» – це трагедія людини, яка поривається до вершин, але не може здолати інерції долин; символічне відображення романтичного протистояння земного і неземного, долішнього і горішнього, нижчого і вищого, повсякденного та ідеального, змагання світла і темряви, дня і ночі, висоти і прірви, чистоти і гріховності, життя і смерті). **Небо і потоплений дзвін** як *сполох свободи*, оплаченої трагічною поразкою: *Захлинулась і впала, як розгойданий сполох свободи, як з німої дзвіниці обрізаний ворогом дзвін* [4 : 118]. Дзвін, що *тихо конає у крижаній ріці*, снить своїм храмом, золоченими банями,

хрестами обгорілої віри, що здіймаються у **високе небо**: Мені сниться мій храм. Мені сняться золочені бані. У **високому** небі обгорілої віри хрести [4 : 118]. Цей зв'язок з високим живить надію, що в реальному світі люди не забудуть добрих творинь: *десь там, в часах потонних, хтось, колись, пригадає і тихо мене позве* [4 : 118]. Однак ці духовні цінності у вічність, де *вже немає ні хвили, ні хмар*, не перейдуть: *Та зате хоч одне: перетлілі мої канати в не мої Великодні не сіпає жоден дзвонар* [4 : 118]. Песимістичний фінал вірша дисонує з ідеєю високості – невмирущості духовних цінностей, але свідчить про безкомпромісність у найскладніших умовах.

Образ **неба** як символ святості пронизує тексти багатьох поезій Ліни Костенко: *Вечірнє сонце, дякую за день! ... За небо в небі* (вірш «Вечірнє сонце, дякую за день...») [4 : 278]. **Небо** *високе і чисте* у гармонії з лісами, степами, яворами, дорогами творить красу, *високу і нетлінну, що хоч спинись і з Богом говори* (із роману у віршах «Маруся Чурай») [4 : 261].

Небо є еталоном одвічної боротьби добра і зла, високості і суєтності, геніальності і бездарності, майстрів і *безпардонних проноз*, які *беруться за все*, навіть мають *своє **сьоме небо*** (на *сьомому* (восьмому) небі живе владика світу): *Дуже дивний пейзаж: косяками ідуть таланти. **Сьоме небо** своє пригинає собі суета. При майстрах якість легше. Вони – як Атланти. **Держать небо на плечах**. Тому і є висота* (вірш «Умирають майстри...») [4 : 196]; *Отут я стою під замисленим небом на чорних вітрах світових веремій. І в сутичці вічній **святого** з ганебним світлішає розум зацькований мій* (вірш «Готичні смереки над банями буків...») [4 : 382–383].

Небо і земля – це єдність простору, вишнього, де Бог перебуває, і тверді, що дає усе потрібне для життя. З'єднати Небо і Землю – це воплотити Бога в Людину, перебувати в стані неймовірної радості і щастя: *Мені страшно признатися: я щаслива. Минають роки, а ти мені люб. Шаліє любові тропічна злива – **землі і неба** шалений **шлюб*** (вірш «Лейтмотив щастя») [4 : 57]; *Єдина мить – під небом на землі отак побути на одинці з Вами!* (вірш «Як холодно! Акація цвіте...») [4 : 37]; *В пустелі сизих вечорів, в **полях** безмежних проти **неба** О, скільки слів і скільки снів мені наснилося про тебе!* (вірш «В пустелі сизих вечорів...») [4 : 12].

У поетичній збірці Ліни Костенко «Триста поезій. Вибрані вірші» атрибутивний компонент лексеми **небо** представлений незначною кількістю прикметників: *високе небо, тихе небо, голубе небо, замислене небо*, а також *сьоме небо*. Вибір та змістове наповнення атрибутива тісно пов'язане із внутрішньою формою номінатива **небо**, наприклад: *Отут я стою під замисленим небом на чорних вітрах світових веремій, і в сутичці вічній святого з ганебним світлішає розум зацькований мій* (вірш «Готичні смереки над банями буків...») [4 : 382–383]. **Небо як** *всесвітній розум споглядає за боротьбою в природі, у людській душі, у світі, де живуть готичні смереки, гаркаві громи, сонячне скерцо, свободи предтеча – розхристана втеча з мудрованих дум у мандруючий дим, де рух сміється над скрипом гальма, а світанки у смарагдовій ворсі у своїй витонченості і досконалості підносяться над кумканням всіх ропухатих дрібниць*.

Висновки. Тексти художньої літератури є невід'ємною частиною процесу навчання української мови іноземців як джерело мовного матеріалу і скарбниці образності, емоційності, символічного змісту. Ці властивості художнього тексту позитивно впливають на розвиток асоціативного мислення, творчих здібностей іноземного слухача, сприяють формуванню його естетичного смаку, дають відчуття багатокультурності світу та стають джерелом ціннісних орієнтирів.

Твори Ліни Костенко неодмінно мають стати об'єктом зацікавлень осіб, які вивчають українську мову як іноземну. Як джерело образності та символічного змісту вони незмінно вражають, захоплюють, змушують поринати в глибини людської душі, у таємницю слова. У поезії Ліни Костенко немає випадкових образів чи метафор – глибина світосприйняття і висота поетичної натури творять неповторний світ символів та значень, які потрібно допомогти іноземцеві «розшифрувати». Образ *неба* є ключовим у багатьох поетичних творах Ліни Костенко («Мати», «Чекаю дня...», «Діалог у паризькому салоні», «Щасливиця, я маю трохи неба...», «Я пішла як на дно...», «Вечірнє сонце, дякую за день...», «Умирають майстри...», «Лейтмотив щастя», «В пустелі сизих вечорів...», «Готичні смереки над банями буків...», «Як холодно! Акація цвіте...», роман у віршах «Маруся Чурай»). Іноземному слухачеві важливо донести символічний зміст образу *неба* – прекрасний духовний світ матері, духовне піднесення, щастя, мрія, працелюбність, кохання, оселя безсмертної душі, еталон одвічної боротьби добра і зла, високості і суєтності, геніальності і бездарності, а також показати мовний образ *неба*, представлений дихотоміями *небо – стеля*, *небо – дно*, *небо – потоплений дзвін*, *небо – земля* та увиразнений неповторними метафорами та епітетами.

Список використаної літератури

1. Бідюк О. В. Психологічний аналіз мікрообразів художнього тексту (на матеріалі творчості Ліни Костенко) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06. Тернопіль, 2009. 21 с.
2. Віват Г. І. Зооморфна та орнітоморфна символіка в поетичному світі І. Калинця. *Філологічні трактати*. 2012. Т. 4. № 3. С. 157–161.
3. Жайворонков В. В. Знаки української етнокультури. Словник-довідник. Київ : Довіра, 2006. 703 с.
4. Костенко Ліна. Триста поезій. Вибрані вірші. Київ : А–БА–БА–ГА–ЛА–МА–ГА, 2019. 416 с.
5. Кравець Л. Динаміка метафори в українській поезії ХХ ст. : монографія. Київ : Видавничий центр «Академія», 2012. 416 с.
6. Лучченко Т. М. Вербальна репрезентація *сірого* кольору в українських та англійських пареміях. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2020. № 46. Т. 2. С. 4–7.
7. Небеленчук І. Крила як символ духовного багатства людини, її прагнення до високості. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2015. № 2. С. 18–21.
8. Українські прислів'я, приказки і таке інше : зб. О. В. Марковича та ін. / уклад М. Номис. Київ : Либідь, 1993. 764 с.
9. Федчик В. А. Роль і місце художнього тексту в навчанні української мови як іноземної. Режим доступу : https://www.rusnauka.com/12_EN_2008/Philologia/30966.doc.htm (дата звернення: 02.12.2025).
10. Швець Г. Д. Теорія і практика навчання української мови іноземних студентів гуманітарних спеціальностей : монографія. Київ : Фенікс, 2019. 529 с.
11. Швець Г. Принцип текстоцентризму в навчанні української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2015. Вип. 11. С. 142–150.
12. Швець Г. Художній текст на різних етапах навчання української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2011. Вип. 6. С. 176–179.
13. Shchepanska Kh. Linguistic and cultural adaptation of the artistic text during the study of Ukrainian as a foreign language. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2022. Вип. 16. С. 66–73.

References

1. Bidiuk O. V. Psykhoanaliz mikroobraziv khudozhnogo tekstu (na materialy tvorchosti Liny Kostenko) : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : 10.01.06. Ternopil, 2009. 21 s.
2. Vivat H. I. Zoomorfna ta ornitomorfna symbolika v poetychnomu sviti I. Kalyntsia. *Filolohichni traktaty*. 2012. T. 4. № 3. S. 157–161.
3. Zhaivoronok V. V. Znaky ukrainskoi etnokultury. Slovnyk-dovidnyk. Kyiv : Dovira, 2006. 703 s.
4. Kostenko Lina. Trysta poezii. Vybrani virshi. Kyiv : A–BA–BA–HA–LA–MA–HA, 2019. Vyd. 17. 416 s.
5. Kravets L. Dynamika metafory v ukrainskii poezii XX st. : monohrafiia. Kyiv : Vydavnychiy tsentr «Akademii», 2012. 416 s.
6. Luchechko T. M. Verbalna reprezentatsiia siroho koloru v ukrainskykh ta anhliiskyykh paremiakh. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Filolohiia*. 2020. № 46. T. 2. S. 4–7.
7. Nebelenchuk I. Kryla yak symbol dukhovnoho bahatstva liudyny, yii prahnnia do vysokosti. *Ukrainska literatura v zahalnoosvitnii shkoli*. 2015. № 2. S. 18–21.
8. Ukrainski pryslivia, prykazky i take inshe : zb. O. V. Markovycha ta in. / uklav M. Nomys. Kyiv : Lybid, 1993. 764 s.
9. Fedchyk V. A. Rol i mistse khudozhnogo tekstu v navchanni ukrainskoi movy yak inozemnoi. Rezhym dostupu : https://www.rusnauka.com/12_EN_2008/Philologia/30966.doc.htm (data zvernennia: 02.12.2025).
10. Shvets H. D. Teoriia i praktyka navchannia ukrainskoi movy inozemnykh studentiv humanitarnykh spetsialnostei : monohrafiia. Kyiv : Feniks, 2019. 529 s.
11. Shvets H. Pryntsyp tekstotsentryzmu v navchanni ukrainskoi movy yak inozemnoi. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi*. 2015. Vyp. 11. S. 142–150.
12. Shvets H. Khudozhnii tekst na riznykh etapakh navchannia ukrainskoi movy yak inozemnoi. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi*. 2011. Vyp. 6. S. 176–179.
13. Shchepanska Kh. Linguistic and cultural adaptation of the artistic text during the study of Ukrainian as a foreign language. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi*. 2022. Vyp. 16. S. 66–73.

THE LINGUISTIC IMAGE OF THE SKY IN THE POETRY OF LINA KOSTENKO: A LOOK THROUGH THE PRISM OF DIDACTICS

Zoriana Matsiuk

*Ivan Franko National University of Lviv
Department of Ukrainian Applied Linguistic
1 Universitetska Str., room 233, 79001, Lviv, Ukraine
phone: 032 239 43 55
e-mail: sora.km@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-5399-004>*

The problem of using literary texts in a practical course of Ukrainian as a foreign language is studied. It is noted that the theoretical basis for using literary texts in the process of teaching a language as a foreign language remains the unchanged dialectical connection between language and literature. A literary text is an impetus for the exchange of impressions and stimulates the development of speech skills in the process of learning a foreign language.

The general developmental significance of fiction is noted, which is manifested through the influence on feelings and emotions, the development of associative thinking, creative abilities, and the formation of a person's

aesthetic taste. It is this factor that is recognized as decisive in choosing the object of research - the linguistic image of the sky in the poetic works of Lina Kostenko.

The depth of the poetess's worldview and the height of her poetic nature create a unique world of symbols and meanings that a foreign listener needs to be helped to «decipher». Lina Kostenko's poetic talent can be represented by a palette of words and images. Rooted in universal human values, the images of Lina Kostenko's poetic works invariably amaze, captivate and force us to delve into the most remote corners of the human soul, into the mystery of the Ukrainian word. The elements of Lina Kostenko's work are numerous micro-images (forest, sun, water / river, steppe, desert, field, road, trees, fire, tower, temple). The image of the sky is key in many poetic texts by Lina Kostenko. The symbolic meaning of the image of the sky is revealed – the beautiful spiritual world of the mother, happiness, dream, diligence, love, spiritual elevation, the abode of the immortal soul, the standard of the eternal struggle of good and evil, nobility and vanity, genius and incompetence. The linguistic image of the sky is presented in the dichotomies sky – ceiling, sky – bottom, sky – sunken bell, sky – earth, and is also expressed through the analysis of unique metaphors and epithets.

Key words: literary text, linguistic image, symbolic content, linguodidactics, Ukrainian as a foreign language.

Стаття надійшла до редакції 27.01.2026

доопрацьована 30.01.2026

прийнята до друку 03.02.2026